

Berta Ádám

TALÁN VAN ANNYI HÉZAG

Suhog, aztán nem suhog. Hegyezed a füled. Most jó darabig nem suhog. Vajon fog még? Most suhogott egyet, aztán megint elhallgat, és majd egy percig nem történik semmi. – Beluszky Palkó agyát galambszürke köd borította el. – Soha nem tudod, melyik az utolsó suhogás. – Biztos ezt gondolta, miközben hallgatta, milyen hangot ad a rögtönzött pemzli. Ugyanis – talán hogy a szürkeséget ellensúlyozza – kimeszelte a suliban a budi falát szarral. Az iskola háztömbje mellett oldalról óriási platánok sorakoztak. A szemközti telken, a szülészeti klinika udvarán is ugyanilyen fák álltak. Rengeteg volt belőlük. Beluszky talált egy nagy kulát, amit valaki nem húzott le, és a vécekefére pillantva összeállt a kép: belemártotta, és pemzliző mozdulatokkal nekiállt, hogy korrektül lefedje a fehér felületet. Később az anyukájának kellett kifizetnie az újrafestést.

A második emeleti fiúvéce előtérből és a központi helyiségből állt, ebből jobbra nyílt a tulajdonképpeni budifülke, aminek a falát Palkó sötétbarnára lekenste. A központi helyiség hátsó falára három piszoárt szereltek, bal felől pedig rejtélyes okból fa könyvlépcső állt. A véceék ebbe a szegletébe eleve két lépcsőfokon kellett följutni, innen nyílt a másik, ajtóval leválasztott vécefülke. Ezen a két lépcsőfokon közelítette meg az ember a könyvlépcsőt akkor is, amikor a két jóindulatú hóhérségéd jobbról-balról belekarolt – egészen úgy, mint mikor korcsolyáznit tanítottak segítőkész osztálytársaim. A könyvlépcsőre azért kellett fellépnie az embernek, mert a két segéd akasztani vitte. Hirtelen terjedt el a dolog az osztályban, de egy-két hétig mást nem is csináltunk. Nagy stábbal zajlottak a kivégzések: volt bíró, elítélt, hóhérségédek, egyedül ügyvédek nem kellett. Az ítélet ellen senki nem tiltakozott, az egész játék arra épült, hogy nincs benne erőszak, de a döntésnek mégsem lehetett ellenszegülni. Az akasztásnak meg kellett lennie. Szimbolikusan vittük színre az erőszakos cselekményt, és bűnökre sem volt szükség, amelyek megelőzték a büntetést. Mindenkiből lehetett és lett is akasztott ember. Fellepsz a könyvlépcső legfelső fokára, ahonnan eléred a fütéscsővet, két kézzel megkapaszkodsz benne, és a hóhérségédek kiszedik a lábad alól a könyvlépcsőt. Pukk, fel vagy akasztva! Ezzel gyorsan megvultunk, dörzsölte a kezét minden érintett, újabb strigula

az akasztottak egyre terebélyesebb listájára. Nem tudom, honnan jött az ötlet, de minthogy sok szereplőre volt szükség, szinte az egész osztály akasztási lázban égett, lányok-fiúk vegyesen, a kivégzések ugyanis párhuzamosan a lányvécében is zajlottak. A dolog természetéből adódóan hamar jött a lebukás. A tanárok tucatszámra szórták az intéket. Nem az aggasztotta őket, hogy leszakad a fűtéseső, hanem az ügy szimbolikus vetülete, a felforgató szellemiség. A megtorlás is ugyanolyan gyors lefolyású volt, mint maguk a kivégzések, az osztályfőnöknek azonban még segédekre sem volt szüksége, egyedül számolt le az egész bünszövetkezettel.

Osztályfőnököt kaptam, „közösséget bomlasztó magatartásért figyelmeztetésben részesítem”. Előzőleg a történelemtanárral voltunk a múzeumban valami csontokat és régi köveket megnézni. Nem a Móra Múzeumban, hanem a múzeum mögötti zöldellő kertben, a régi várbörtön helyén. A tanár szép fokozatosan mindenkinek begyűjti az ellenőrzőjét. A többiekét azért, mert rendetlenkedtek. Én és egy másik viszont rajzoltunk, én konkrétan kanyargós faszú embert rajzoltam. Azzal, hogy harminc ellenőrző van a tanárnál, javultak az esélyek, talán mégsem lesz beírás, dorgálás után visszaadják üresen. A történelemtanár konfliktuskerülő, magatartásbeli ügyekben inkább nem avatkozik, továbbítja az egész stósz ellenőrzőt az ofőnek. Másnap az osztályfőnöki órán az ellenőrzők nagyját valóban beírás nélkül osztják ki – de csak a többiekét, mert amit én követtem el, az ehhez túl nagy rosszság, mint kiderül, ezt nem úszhatom meg. A kanyargós fasz bomlasztja a közösséget, ezt az axiómát a tancinéni csak érzékelteti. Arra már nem emlékszem, hogy a másik renitens, aki szintén rajzolt, de nem kanyargós faszt, kapott-e beírást.

Faterasz kezében soha nem láttam piát. Kávét iszik és cigizik. A lépcsőházunkban a hetedik emeleten lakik egy házaspár, a férfi jogász, valamilyen Bercinek hívják. Nem tudom, miért, faterasz és muterosz felmennek hozzájuk vendégségbe, és ott faterasznak megárt az alkohol. Szilveszterkor a kicsi szendvicsek között fő helyen, üvegtálban bőlé áll. Merőkanállal lehet belőle szedni, amit eddig csak a levesesfazékban láttam.

Később Berciék elköltöznek, az új lakásuk ablaka a Szent István téri régi víztornyra néz. Egyszer oda is meghívják bennünket vendégségbe. Ugyanabban a házban lakik muterosz régi ismerőse is, ő is meghív bennünket magához. Kettesben megyünk muterosszal. Ez a pasi aztán elhív bennünket vacsorázni, a Hungária Szálló teraszán ülünk,

nyár van, este van. Tök jó kint lenni a szabadban, a gömb alakú kinti lámpákat nézem.

Faterasz lábteniszezni fog Tamáska apjával, mi is kimegyünk a sportpályára. Muterosz és Tamáska és én, talán Tamáska anyja is, erre nem emlékszem. Amikor vége, Tamáska apja hazavisz bennünket Wartburggal. Iszonyú ritkán ülök autóban, ami nem taxi. Taxiban is ritkán, de ez még kivételesebb alkalom. A ház előtt is szoktunk sportolni faterossal és muterossal, egyik alkalom után két kört futunk az óvoda körül. Faterasz azt mondja, ez nyolcszáz méter volt, soknak tűnik. Utána ellenőrzi, hogy nem túl forró-e a fürdővizem. Lábtengő, habtenisz, ezek a ház előtt végezhető sportok.

Fürdök, haját mosok, közben a Poptarisznya szól a rádióban. Mikor kijövök a kádból, látom, hogy nyitva van a szemközti ajtó. Faterasz a tévé előtt ül, előrehajol, átkapcsol egy másik csatornára. Összesen öt adó van és hat csatornagomb, úgyhogy a hatoson nincs semmi. Később majd arra állítjuk be a számítógépet. Vége a meccsnek, egy fehér mezes focista nyilatkozik, a riporter harmadszor kérdez tőle, mindig mást, ő harmadszor is megismétli: a labda gömbölyű.

A lábtengő és a habtenisz mintha más sportok helyett lennének, a lábtengő a rendes focizás, a habtenisz a tollasozás helyett. A házban lakó gyerekekkel is lehet játszani. A szomszéd lépcsőházban lakik egy velem egyidős srác, neki velem ellentétben van tesója. Egy bátyja van, akinek elvileg Pityu a neve, de Szittyónak szólítják. Ő és a haverja már nem játszanak a ház körül, mert nagyok. Figyelem, mit csinálnak. Moziba mennek, megnövesztik a hajukat.

Üvöltöznek a ház előtt, abból lehet tudni, mivel töltik az időt. Szittyó öccse szomorúan néz rám, azt mondja, a szülei isznak. Bólintok, de egyáltalán nem értem, mi ezen a szomorú. Fogalmam sincs az ivásról. Emlékszem, mikor ültették el a fát a konyhaablakunk alatt. Évekig védeni kellett, egyszer egy nagyobb vihar megtépázta, félő volt, hogy nem éli túl. Most a harmadik emelet magasságában van a teteje, amíg le nem hullik a lombja, egészen beárnyékolja a konyhát. Szélben hallgatjuk a suhogását.

Eleinte nem ismerek senkit a ház körül. Ül a hintán egy rövid hajú, fülbevalós kislány egymagában. Azt mondja, Nikolettnek hívják, a tizediken laknak, a mi lépcsőházunkban. Azt mondja, folyton pisilnia kell, az anyukája nem szereti, hogy állandóan felcsönget. Megkérdi, pisilhat-e nálunk. Pisilhat, mondom, és beengedem. A szobámban várom, hogy kész legyen. Este derül ki, hogy nem csukta magára

a vécéajtót. Faterasz meséli muterosznak, hogy amikor kijött a szobájából, tárva-nyitva találta a vécéajtót, és Nikolett ült odabent.

Amikor már mindenkit ismerek, a társaság két csoportra osztható: az egykorúakkal közösen lehet dolgokat csinálni, a nagyobbakat csak figyeljük, hogy mit csinálnak. Nagyobbak a szomszéd házakban is laknak, például kék kempingbiciklis lányok, egymás után haladnak biciklivel. Muterosz biciklizés helyett mindig azt mondja, karikázás. Meg lehet kergetni a kék kempingeseket, de nem állnak szóba. Viszont szóba áll velem Gyöske, és övele a kék kempinges lányok is szóba állnak. Gyöske két évvel idősebb nálam. Felnyíratja a haját, pedig az apja megveri érte, de őt nem érdekli, akkor is felnyíratja.

A szomszédos ház nem tízemeletes, mint a mienk, hanem csak öt, és U alakú. Egy sportpályát fog közre, az idősebb gyerekek közt vandálok is vannak. Egyszer bezúznak egy lépcsőházüveget, aztán elszaladnak. Elveszik tőlem a biciklim számszárát, és a nyakamnál fogva hozzázárnak a kézilabdakapuhoz. Elég nehezen tudom egyedül leszedni, a kód eszembe jut, csak nem egyértelmű, hogy lentről vagy fentről nézve kell beállítani. Nem látom a zárat, mert az állam alatt van. Máskor bele se gondol az ember, hogyan nyitná ki, ha nem nézhetné a számokat a három tárcsán. Kicsit olyan ez, mint vaksötétben kinyitni, azzal a különbséggel, hogy mindkét irányból meg kell próbálni, mert amikor a saját állam alatt kotorászok, nem egyértelmű, melyik az első tárcsa, és melyik a harmadik.

A tévében mindennap leadták az esti mese szignálját, ezt lehetett várni. A jugó csatornákon nem volt ilyen, ott csak kiírták, mi jön, rajzfilm, aztán hamarosan el is kezdődött. Több rajzfilmet is leadtak egymás után, újabbak, izgalmasabbak és főképp: amerikaiak voltak, nem könnyű lengyel bábfilmek, mint a magyar adón. Viszont a magyaron mindig lement az elején és a végén ugyanaz a szignál, ez volt a rituálé. Tévé a tévében: egy olyan tévékészülék szerepelt benne, amit nem asztalra kellett rakni, hanem saját lábakon állt. Egy maci oda ment a tévé lábához, és mászva megindult rajta felfelé, aztán amikor felért, a képernyőn belülré került, és attól kezdve benne volt a műsorban. A sportközvetítések szignálját pedig rajzolt vívó, úszó, labdát vezető focista alkotta, akik sorra mind bemozogtak a képernyő szélére közléptájr, aztán némi helyben tempózás után a másik irányba kimozogtak a képből.

Faterasz nem szereti, ha vendégek jönnek. Átjövök, mondja Harkai, finoman megpróbálok lebeszélni, nem veszi a lapot. Ülünk a konyhá-

ban, kaptunk szörpöt, nyár van, épp megy a mexikói vébé. Belenézhetünk a meccsbe?, kérdi Harkai. Faterasz ajtaja csukva, én megyek elől. Bekopogok, és nyekergő hangon megkérdem: belenézhetünk? Faterasz bólint. A fotelban ül, kábé egy méterre a kis képernyős tévétől. A szoba innenső felében maradunk, ahol a régimódi, magas ágy van. A matrac oldalának támasztjuk a fenekünket. A szürke képernyőn fehéres és sötétebb szürke, hosszúkás foltok mászkálnak. Egyből elbambulok. Öt perc múlva arra riadok fel, hogy Harkai azt mondja, neki elég volt, most már mehetünk. Kikullogunk a szobából.

Egy másik alkalommal három osztálytársam ugrott fel, faterasz sorban odamegy mindegyikhez.

– És téged hogy hívnak? – kérdi az elsőtől.

Az első megmondja a nevét. Faterasz nem beszélget vele tovább, a második elé lép.

– És téged hogy hívnak? – kérdi tőle is.

A második megmondja a nevét. Faterasz a harmadik elé lép, az ő nevét is megkérdi, aztán kimegy a szobából. Soha többet nem jön fel hozzám egy osztálytársam se.

Farsangkor én is kovboj voltam, kovbojkalap, kockás ing, háromszögletű kendő a nyakban. A legszebb lánnyal táncoltam az osztályból, pörögtünk és forogtunk. Aztán kiesett egy pillanat, hirtelenjében nem értettem, mi történik. Többen hajoltak fölem, arcukon aggodalom. Biztos elvesztettem az eszméletem egy rövid időre, ahogy elszédültem a sok forgástól, és beestem a tanterem szélére félretolt padok alá. Előtte vagy utána a kacsatánc is ment.

A Klauzál téri gyógyszertárat magába foglaló ház kikövezett belső udvarán van egy pince, ott működik egy GMK, karatézni, dzsúdózni és aerobikozni lehet. A macskakövön egymástól szabályos távkozókra, nagy dézsákban állnak a növények. Karatézni akarok, de az edzésen csak nagyok vannak, verekednek, téglákat törnek. Az edző úgy néz ki, mint Sylvester Stallone, farmeröltönyt visel, a stílusa elég bunkó. A dzsúdóedző sokkal normálisabb. Elkezdek edzésre járni, kábé negyvenen vagyunk, életkorban passzolok a többiekhez. A segédedző Ignác, nekem is van düftinnadrágom, mint egy másik srácnak, aki jár az edzésre, ezt a szót, hogy düftin, eddig nem ismertem. Levetjük az utcai ruhát, fehér kimonót húzunk, és megköjtjük az övet. Az aerobikos lányok nagyok, furnérlemez választja el az öltözőjüket a pince többi részétől, a fal mellett haladó csövek mellett talán van annyi hézag, hogy be lehetne kukucskálni. Az edzés jól megy, az elején futni kell, aztán

fekvőtámaszozni egy fekete gumiszőnyegen, ökölbe szorított kézzel. A szőnyeg bordái belevágnak az ujjperceimbe. Sokféle dobást tanulunk, mindegyiknek az a lényege, hogy befordulsz az ellenfél alá vagy elé. Egyszer bemutatóra visznek bennünket, előtte edzésen megbeszéljük, hogy nem igazi küzdelemről van szó, nem szabad védekezni, az a lényeg, hogy egy-két perc alatt minél több dobást lásson a közönség. Aztán amikor ránk kerül a sor a bemutatón, közlik, változott a terv, mégis több idő van, nyugodtan küzdjünk úgy, ahogy edzés végén szoktunk, élesben. Én Fejér Zsigával vagyok párban, állunk a tatamin az óriási stadionban, elvakítanak bennünket a neonok. Zsiga elbambul, beviszek egy válldobást. A bíró jelzi, hogy ipont ér a találat, ez a legmagasabb pontérték, ha ilyet visz be az ember, akkor egyből véget ér a meccs, olyan, mint bokszban a K. O.

Egy idő után egy iskola tornatermébe költözik a dzsúdóklub, a Kálvin térre. A kezdő edzés öttől hatig van, a haladó hattól hétig. Viszont fél hétkor haza kell mennem, pont a lényegről maradok le, mert az első félórát elviszi a bemelegítés. Amikor elkezdenénk tanulni az új dobásokat, az edző int, indulhatok az öltözőbe. Abbahagyom a dzsúdót.

Mozgó Világ, 2019/9.